

Locuinti'a Redactorului

si
Cancelari'a Redactiunii
o in

Strat'a Morariloru Nr. 13.

Scrisorile nefrancate nu se voru
primi decat numai de la corespun-
dintii regulari ai „Federatiunii.”
Articlii transmisi si nepublicati se
voru arde.

FEDERATIUNEA

Diurnalul politicu, literariu, comercialu si economicu.

Va esi Mercuri-a, Vineri-a si Dominec'a.

Pretulu de Prenumeratiune:

Pre trei lune . . . 3 fl. r. a.
Pre siese lune . . . 6 „ „ „
Pre anulu intregu . 12 „ „ „

Pentru Roman'a :

prea. intregu 30 Fr. = 30 Lei n.
„ 6 lune 15 „ = 15 „ „
„ 3 — 8 „ = 8 „ „

Pentru insertiuni :

10 cr. de linia, si 30 cr. tacs'a tim-
brale pentru fiesce-care publica-
tiune separatu. In locul deschisu
20 cr. de linia.
Unu esemplariu costa 10 cr.

Pest'a, 14/2. iuliu. 1870.

Diet'a Ungariei continua desbaterea generale a supr'a proiectului pentru organizarea municipielor. De una parte caldur'a mare inca face ca aceste debateri se fia destulu de lancede, dar, afara de acest'a, parti'a guvernamentale nu mai voiesce a aperi proiectulu guvernului prin argu-
minte ci astepta comodu pana ce opusetiunea si-
va fi spusu tote cuvintele, pentru ca apoi ea, —
parti'a guvernului, — se vina a decide prin ar-
ma sa irresistibila adeca votarea. Opusetiunea ma-
giara inca nu mai spunc nimicu nou ci totu acele-
a-si arguminte, totu acele-a-si cuvinte si frase. —
Avemu inse de a face cate-va exceptiuni imbucur-
atorie. In siedinti'a de alalta-ieri vorbi contra
proiectului d'inte romani : Dlu Lazaru I o n e s c u,
resolutu si barbatesce; era in siedinti'a de ieri
DD. Dr. H o d o s i u, Dr. Aureliu M a n i u si
Vincentiu B a b e s i u. Dlu H o d o s i u este
unu luptatoriu pre cunoscutu alu drepturilor
nostre natiionali; prin Dlu H o d o s i u vorbesce
totu-de-una fia-care romanu; elu aperi si de asta
data cu energia a u t o n o m f a T r a n s i l v a -
niei : in scurtu, elu fece ca se mai auditu inca
una data una voce adeveratu romanesc in diet'a
Ungariei. Publiculu romanu astepta, suntemu con-
vinsi, cu nerabdare a se pote desfeta in discursulu
Dnui H o d o s i u care, de-si nu a fostu primitu
cu aplause d'in partea magiarilor, dar' va fi in-
tempinatu cu aplausele cele mai sincere si caldu-
rose ale toturilor Romanilor, alu caroru-a inter-
prete fidelu a fostu totu-de-una si este Dlu H o -
d o s i u. Credemu, ca vomu pote publica preste
putim acestu discursu in totu cuprinsulu seu.
D. Dr. M a n i u dechiaru, ca nu pote adopta pro-
iectulu d'in cestiune nece chiaru ca base a desba-
terei speciali; era Dlu Vinc. B a b e s i u explica
mai pre largu, cum proiectulu d'in cestiune este
contrariu democratiei si libertatii d'in pinctulu de
vedere alu toturilor natiuniloru d'in tiera. De alt-
mintea, nu credemu ca ar' mai existe asta-di vre-
unu romanu, care se pota spera ce-va de la diet'a
Ungariei, celu putienu noi nu amu speratu si nece
ca vomu spera vr'o data ce-va de la acesta dieta,
si acesta credintia ne va mantu, suntemu siguri.

Pana ce inse guvernulu magiaru, cu parti'a
sa, nu eugeta decatu a oprime libertatea in intru
prin institutiuni aristocratice si feudali, cari nu
voru intardi a se rebuna a supr'a capulu loru,
— se vedemu ce se intempla in strainetate.

Telegramel nostre d'in numeri trecuti si de
asta-di dau multa ingrigire despre unu resbelu ce
se anuncia ca siguru intre Franci'a si Prussia
d'in caus'a candidaturi principelui prusescu Leo-
poldu de Hohenzollern la tronulu Spaniei. Fran-
ci'a adeca si-ar' vede periclitata poterea prin
acesta candidatura, carea ar' fi una intriga poli-
tica a contelui Bismark; era diplomaticu d'in Prus-
sia afirma, ca Spania este libera a-si alege pre-
o-cine de rege. Ce'a ce este siguru, este, ca tota
acesta afacere se desbate intre Napoleonu, Prim
si Bismark, ca ci curtile legelative ale Spaniei nu
s'au dechiaratu inca in acesta cestiune. Ce e drep-
tu, foiele francese si pruscesi au inceputu a bu-
cina degiã resbelulu, ba se aude ca armat'a fran-
cesa ar' sta gat'a se intre in Germani'a, ca Fran-
ci'a ar' fi inchiaiatu aliantia cu Itali'a, Austri'a si
Danemarc'a, ca ar' voi a-si imulti contingentulu
armatei cu 140,000 fetiori; era de alta parte, in
Prussia inca este alarmata tota lumea d'in caus'a
limbagiului violentu si „impertinentu“ alu diu-
ariilor francese contra Prussiei, precum serie
„Norddeutsche Allg. Ztg.“, foi'a contelui Bismark;
se vorbesce apoi, ca Prussia inca ar' fi aliata cu
Russi'a — carea ince disimula pana acuma una
neutralitate s u s p e c t a — si cu Spani'a. Se
afla diurnale, cari vorbescu chiaru si de rolulu, ce
aceste state aru avẽ in resbelulu d'in cestiune, si a
nume ca armatele ispaniole si pruscesi aru intrã
in Franci'a de trei laturi, ca Russi'a si Roma-
nia aru avẽ rolulu loru mai insemnatu in Aus-
tri'a; in fine mai tote diurnalele straine si interne
seriu articli lungi despre resbelulu infricosiatu

care s'ar' apropiã a erumpe lu numai intre Prus-
sia si Franci'a ei, in casulu acestu-a, in tota
Europ'a, si care ar' fi unu resbelu generalu alu
toturilor raselor un'a contra altei-a, ca-ci este
siguru ca, d'aca Franci'a, Itali'a (carea s'ar' casciga
in partea Franciei prin retragerea trupelor fran-
cese d'in Rom'a), Austri'a si Danemarc'a de una
parte, si Prussia, Bavaria, Ispani'a, Russi'a, Ro-
man'ia si celelalte popore ale Orientulu de alta
parte aru intrã in lupta : apoi tota Europ'a ar' fi
scaldata in sange. Noe inse ni se pare, ca candi-
datur'a unui principe de Hohenzollern la tronulu Is-
paniei este unu lucru multu mai neimportantu,
decatu ca se pota versa sangele a sute de mii,
daca nu milione, de omeni d'in tote statele Euro-
pei. D'aca, intr'adeveru, s'ar' escã una asemenea
lupta fatale intre diferite state ale Europei, apoi
causa adeverata ar' trebui cercata aiurea : dora
in rivalitatile de rase, in teori'a blastemata a equi-
libriului europeanu, in susceptibilitati invechite,
in resbunãri remase d'in trecut, in ambitiuni reu
intielese, in diferite planuri despotice si criminali
ale guvernelor, asta-di tote aristocratice, d'in
statele europeane, seu dora, in fine, in deslegarea
cestiunii orientali, carea casiuna de multu tempu
ingrigire in Europ'a. Asiẽ dara, una candidatura
de rege in Spani'a pote se fia pretextulu, dar' nece
decatu causa adeverata a unui macelu barbaru.

De asta-data constatãmu numai famele, cari
de altmintea sunt destulu de neliniscitorie, con-
siderandu sgomotulu mare, multimea de pesiiloru,
preocupatiunea spiritelor si totu ce se scrie si se
vorbesce, cu unu felu de ingrigire alarmanta, de-
spre acesta materia.

D'in partea nostra, nu negãmu posibilitatea
seu chiaru verosimilitatea unui resbelu între Prus-
sia si Franci'a, ba credemu ca in asemenea resbelu
aru fi trase si alte state.

Ce'a ce inse ne dece este, ca Roman'ia
se afla asta-di intr'una stare d'inte cele mai triste;
ca armat'a si finacele ei sunt disordinate in gra-
dulu supremu, si ca ea geme sub guvernulu celu
mai condamnabilu, antinationalu si tiranu, d'inte
cate a avutu candu-va. In totu casulu, precum
totu-de-una, asiẽ mai verosu facia cu evenimen-
tele ce paru a se pregati si cari potu se urmeze,
noi romanii trebuie se veghiãmu, se scrutãmu tote, se
ne interesãmu de tote, se ne ingrigimu de tote si,
mai alesu, se ne intarimu moralmente si fisice,
consultandu-ne, imbarbatandu-ne si preparandu-ne
pentru ori-ce eventualitate, ca asiẽ, la momentulu
datu, prin prudintia si energia ce se
cere de la una natiune cu aspiratiuni justificate,
se potemu casciga si noi partea ce ni compete si
care nu trebuie se o perdemu d'in vedere, nece
pre unu minutu.

Bucuresti, in iuniu 1870.

Domnule Redactoru!

De siguru si Dvostra, ca totu sufletulu ro-
manu, asteptati cu nerabdare schimbarea situatiu
nei prezente in Roman'ia, anunciata prin votulu
datu de natiune cu ocasiunea alegeriloru de de-
putati. Ar' fi una rusine pentru natiunea intrega,
daca ea ar' suferi se fia guvernata de una trupa
de omeni cosmopoliti; ar' fi totodata una lasitate
d'in partea capiloru marelui partiu nationalu,
daca acesti-a aru sta cu manele in bratie si aru
lasã ca natiunea se fia condusa la perire prin mane
profanate. Ei bine, ce facura capii partitulu na-
tionalu, candu fiii vistregi ai natiunii o aruncara
pre acest'a fatia in fatia cu tempestatile imminen-
te? Ei, unulu cate unulu, se apropiã cu sinceri-
tatea, carea caracterizeza pe romani, de siefulu
statulu, si, i demonstrara, ca carmacii de asta-di
sunt farisei, ca ei nu conduc natiunea decatu la
perire, ca ei nu iubescu neci natiune neci tronul.
Dar' cui se se credia? Fariseii cosmopoliti erau,
asta data, mai aproape de tronul, vocea natiunii nu
potã dara se strabata prin acestu muru, care des-
parte tronul de natiune — si de multe ori s'a re-
petatu intrebaria : dar' cine este natiunea si cari

sunt capii ei? . . . ca-ci amaru crã ea innegrita
inaintea tronulu si capii ei desconsiderati! Marele
comediano-tragicu Manolache Costache a intrebu-
ntiatu tote fortiele pentru a reusi ca, departandu
natiunea d'in giurulu tronulu si de la exercita-
rea drepturiloru sacre ce inse-si si-a cascigatu :
d'a se guvernã ea in sa-si — se se sus-
tiena la guvernulu, si apoi, ca ministru ro-
manu si amicu intimu alu ovreiloru si alu in-
tereselor sale pecuniarie, aveã mare perspectiva
d'a-si indestulã tote dorintiele animei sale! Intr'o
corespondintia d'in 10 a l. c., carea inse, nu sciu
d'in ce cauza, pana asta-di n'a estu la lumina*)
v'am demascatu multe d'in crimele orribile de lesa-
natiune ale lui Manolache Costache ; — v'am
spusu apoi, cum acestu Manolache Costache
voindu a pacãli natiunea, s'a pacãli-
tu pre sine in su-si. — Natiunea
romana, carea cu dorre trebuie se veda ca, chiaru
in secolulu lumineloru, trecutulu ei este descon-
sideratu si ca fariseii cosmopoliti arunca sorti pen-
tru camesi'a ei, s'a raducatu si a demunstratu Euro-
peii intregu, ca ea nu este ce'a ce o numescu
linguistorii si camarilla : „una
turma de linguistori servili fara anima si aspira-
tiuni“ — ca-ci ei diceau, ca dinsii sunt natiunea!
Cosmopoliti, cu tote paralele loru straine si inter-
ne, cu tote fortiele cari, asta data, li steteau spre
dispusetiune, nu reusira a innecã vocea natiunii.
Camer'a de asta-di consta d'in cei mai celebri bar-
bati ai Romaniei ; dlu M. Costache abiẽ potu pes-
cuĩ 20—30 omeni de ai sei. Tiflurile de depu-
tati sunt aproape tote verificate : opusetiunea are,
d'in 110 membri prezinti, 80 insi !!

Pre candu dar' romanii bucovineni, prin des-
ceptarea lor si energiculu pasiu, ce au facutu
pentru existintia lor natiunale in specie si, in
genere, pentru romanismu, ni implu animele de
bucuria : pre atunci patriele lui Mihailu Bravulu
si a lui Stefanu celu Mare au aretatu si elo lu-
mei, ca fiii lor atãtu de numerosi sunt demni
stranepoti ai acestoru glorificati eroi romani. A
sositu dara tempulu, candu natiunea romana, in-
dependinte, se-si reocupe propri'a sa guvernare ; a
sositu tempulu, candu ea va demasca pre vitregii
sei fii si adeveratii inimici ai prosperarei natiuna-
li ; caderea lor este sigura si este imposibilu ca
se se mai sustiena multu la guvernulu. Mediu-locele
cu cari ei s'au sustienutu pana acum au fostu si
sunt criminali — au fostu crime de lesa-
natiune ; ei au innegritu natiunea, au inne-
gritu si defaimatu pre conducatori ei. Cei mai
eminenti si mai activi patrioti erau innegriti in
felurite moduri, unulu (Cogalniceanu) de
Cuzistu, altulu (Brateanu) de conspiratoru
cu totu partidulu liberalu si nationalu ; bravulu
si inflacaratul romanu Urechia precum si
alti amici de mai inainte ai tronulu nu mai erau
cu intimitate consultati ; tronulu se departã d'in
ce in ce de natiune prin intrigele guvernulu pe-
catoru . . . si natiunea, vedindu-se lovita in
aspiratiunile si interesele sale, incepã si ea a se
reci, ca-ci eta consilie ce dederu tronulu acesti
omeni fara anima si sufletu : subordonarea basere-
cii romane patriarculu de la Stambul — una
legatura esterna prin religiune ; aliantie cu inimi-
cii romaniloru si, in fine, sustienerea lor la po-
tere prin armata straina. Eta dara, ca
totu romanulu bine-sentitoriu aveã dreptu a se
implẽ de temere cu privire la viitorulu natiunii
sale.

Suntemu fericiti a ve impartesi asta-di, ca
intunerecul de pre orizonulu Romaniei incepe a
disparẽ. Natiunea romana pasiesce cu tota ener-
gia pentru a demunstra inca una data Europei,
ca ea este, carea si-a sustienutu in tempu de 17
secoli limb'a si nationalitatea, si carea, chiamandu
d'in propri'a sa vointia pre principele de Hohen-
zollern in fruntea sa, se sente destulu de puternica
pentru a aperi tronulu si dinastia
seu . . . si, in fine, a-si creã viitorulu. X.

*) N'amu primitu-o.

Red.

Camer'a reprezentantiloru Ungariei.

Siedintia de la 11 iuliu.

Presiedinte: Paulu Somsich. Notariu: Col. Széll. Din partea guvernului au fost de facia ministrii: Paulu Rajner, Balt. Horváth si Stef. Gorove.

Dupa autenticarea procesului verbalu alu siedintiei trecute, presiedintele spune, ca deputatii Ludovicu Dessewffy si Friedericu Schreiber sunt verificati definitiv, de ora-ce a expirat termenul legal de 30 zile fara a se presinta proteste in contra alegerei lor. Dupa acea se presinta mai multe petitiuni, cari se transpunu com. petitiunarie.

Carolu P. Szathmáry interpeleza pre ministrulu comunicatiunei, daca are cunoscintia, ca comun'a Vizvár este amenintata d'a fi esundata de Drav'a, si daca are de cugetu a impedece pericolulu prin despusetiuni corespundietorie? — Se va comunica ministrului concerninte.

Camer'a procede la votarea pentru intregirea comisiunei de imunitate si pentru diariulu camerei; rezultatulu se va publica in siedintia venitoria.

Ordenea dilei: continuarea desbaterei generala supra proiectului municipalu, la carea participara deputatii: Fried. Schreiber, Michaiu Táncics, Ales. Nehrebecky, Edmundu Kállay, Iacobu Rannicher, Ales. Gubody, Vilbardu Bogdanovic si Ioanu Kiss.

Siedintia se inchiaia la 2 ore d. m.

Siedintia de la 12 iuliu.

Presiedinte: Paulu Somsich. Notariu: Ales. Bujanovics. Pre bancele ministeriali: Paulu Rajner.

Dupa autenticarea procesului verbalu alu siedintiei de ieri, presiedintele aduce la cunoscintia camerei trist'a scire despre moartea deputatului Ionu Ludvigh. Camer'a si-esprime protocolaru condolintia pentru acesta perdere. Dupa acea se presinta mai multe petitiuni si memorande contra proiectului municipalu, cari se tramitu comisiunei petitiunarie.

Io. Szaplóczay interpeleza pre ministrulu comunicatiunei in privintia deschiderei catu mai urgente a calii ferate Dobritinu-Sigetulu-Marmatiei. — Se va comunica ministrului respectivu.

Michaiu Táncics interpeleza pre ministrulu pentru aperarea tierei, daca voiesce se conceda, ca voluntarii se pota depune examenulu de oficiu in limb'a magiara? — Se va comunica ministrului concerninte.

Presiedintele pune pre biurulu camerei protestulu prezentatu contra alegerei deputatu lui Eduardu Horu. Protestulu se tramitu la comisiunea 3 judiciaria.

Notariulu Colom. Széll publica resultatulu votarii de ieri, conformu carui-a comisiunea de imunitate s'a intregitu prin deputatulu Tom'a Péchy, era comis. pentru diariulu camerei prin Dionisiu Májthényi.

La ordenea dilei urmeza continuarea desbaterei generala supra proiectului municipalu, la carea participa: Paulu Jámbor, Maur. Iókay, Vilhelmu Toth-Paulini, P. Nyáry, c. Paulu Eszterházy, Ben. Guthy, Frider. Erdögh, Stef. Kürthy, Lazaru Ionescu, Ionu Vidacs si Alesandru Horváth.

Ministrulu internelu pune pre biurulu camerei legile sancionate de Majest. Sa, despre esarendarea canalulu Franciscu, despre modificarea legi relative la calea ferata de nordu, despre construirea calilor ferate Báltaszék-Dombóvár-Zákány, St. Péter-Fiume, Esseg-Sissek-Karlstadt, despre creditulu suplementariu alu ministrului de justitia si despre deschiderea liniei ferate Holdmezvászérhely-Ciáb'a. Se tramitu camerei magnatiloru spre publicare.

Siedintia se inchiaia la 2¼ ore d. m.

Date statistice despre invetiammentulu poporale.

Dupa ce in anulu trecut se infintia inspectorele scolare, ministrulu de cultu si instructiune publica ordin'a se culege datele statistice despre starea actuala a invetiammentulu poporale d'in Ungaria si Transilvania.

Aceste date statistice se gatira cam pana la finea lui augustu 1869, inse sunt defectuose forte, fiindu ca compunerea lor a fostu concediata antifietiloru comunali, er' aceste, fia d'in indiferentismulu ce au facia de invetiammentu, fia d'in nepricepere si d'in nesciintia, au avutu pucina grige intru compunerea aceluor-a. Cele mai multe antistie comunali si scolare, — precum sciul esemple numeroase, — voindu a ascunde desolat'a stare a scolei si a invetiammentulu d'in respectiv'a comuna, au datu date false, mai vertosu pentru rubricile despre frecuentarea scolei, apoi despre acei-a cari, esindu de la scola in anulu 1869, sciul serie si ceti. In rubric'a d'antia s'a indusu inca si numerulu aceluor prunci, cari dora numai de 2—3 ori au fostu la scola; er' catu pentru cei

ce sciul serie si ceti: datele respective sunt castigat de la invetiammatori cari, pentruc'a se arete ca, domne, catu de mare progresu au facutu ei in scola, au numeratu si clasificatu sub acesta rubrica pre toti silabantii si sgareitorii.

Precum dissei, datele statistice in cestiune nu sunt esacte ci partiali, aretandu invetiammentulu in mai buna stare, decatu cum este aieve; totu-si, in lipsa de mai bune, le vomu intrebuintia, pentru a ne convinge si d'in aceste, catu este de inapoiata la noi instructiunea publica.

Tabellele statistice s'au predatu sectiunei statistice de la ministeriulu de comerciu si industria pentru a le compune in unu tablou generale sistematicu. Sectiunea statistica neci pana acum'a nu si-a gatatu lucrarea; inse si pana candu s'ar' fini acesta lucrare, credu a fi de interesu a comunica urmatoriele date, ce am potutu castiga de la numita sectiune:

In Ungaria si partile desmembrate, in 9616 comune sunt 879.991 fetiori si 837.171 fete — 1,717.162 prunci de la 6—15 ani*)

In Transilvania, in 2087 comune sunt 161.896 fetiori si 147.824 fete = 309.720; — va se dica: in Ungaria si partile desmembrate, pruncii de scola facu 17,31% in Transilvania 16,7% d'in totalitatea locuitorilor.

Dintre acesti-a ambla la scola:

In Ungaria si partile desmembrate 476.284 fetiori si 397.446 fete = 873.730, adeca 50%.

In Transilvania: 74.276 fetiori si 49.088 fete = 123.364, adeca 39%.

Sciul ceti si scrie in Ungaria 16,10%, in Transilvania 15,21% d'in toti cei obligati de a frecuenta scola.

Scole poporale sunt: in Ungaria si partile desmembrate in 9616 comune 10.388; in Transilvania: in 2087 comune 2337. In Ungaria si partile desmembrate pre 971 — in Transilvania pre 790 locuitori — vine cate una scola.

Docinti sunt: in Ungaria si partile desmembrate 11.156 ordinari, 1416 adjunti = 12.572, in Transilvania, 2644 ordinari 199 adjunti = 2843.

De-si nu despunemu inca de date statistice pentru a documenta, dar', — dupa experientia si pre bazea dateloru d'in mai multe comitate locuite de romani, — potemu conchide cu siguretate: ca atatu contingentulu celoru ce nu ambla la scola si celoru ce nu invetia a ceti si serie, catu si marele numeru alu comuneloru, unde nu existe scola, lu facu in Ungaria superiori slavii, in partile inferiori ale Ungariei si in Transilvania romanii. Cu deosebire, se nu uitamu, ca in Transilvania nu ambla la scola decatu 39,76% d'intr'u cei obligati, si numai 15,1% invetia a ceti si serie!

Invetiatur'a poporulu romanu, altcum suntemu perduti!

Codrus.

Cuventarea dlui Sigismundu Borlea

tienuta in siedintia de la 4. iuliu a camerei reprezentantiloru.

On. Cam.! Nainte de ce asiu vorbi la obiectu, de-si nu bucurosu, dar' sum siltu a face observare la una afirmatiune a dlui antevorbitoriu Benedek.

Dlu abl. Benedek, reflectandu la vorbirea condeputatulu Mocioni, afirma ca la anulu 1848 poporulu invetiatu cu tote drepturile, in locu se fia fostu multumitoriu pentru acesta, s'a rescoblatu si a comisu crudelitati, cum s'au vediuu in evinimentele triste d'in Transilvania la 1848. D'aci d'insulu deduce, ca poporulu trebuie despoiatu de drepturile sale, ca-ci la d'in contra rebeleza si comite crudelitati. Acest'a e celu putienu intielesulu vorbirii sale, — si acestu atacu lu indrepta a numitu in contra nostra si respective in contra romaniloru transilvaneni.

Mi-pare forte reu, ca dlu abl. Benedek trase discussiunea pe terenulu acest'a, inse eu nu-lu urmarescu, ca se nu provocu amaretinni. Atata totu-si cauta se amintescu, ca dlu abl. Benedek era de fatia aici in iern'a trecuta, ar' fi potutu audi, ca unu abl. d'in Transilvania, numele lui nu-mi vine a minte, totu-si mi se pare ca d. abl. Nagy; candu tienu vorbire intr'o cauza, anumi cu numele pe abl. Berzenczey ca pe acela, ce a fostu causatoriu alu funestei catastrofe transilvanene d'in 1848. (Strigari: N'a fostu abl. Nagy, ci Horváth!) Ei bine, eu am premisu ca nu-mi aducu a minte de nume, asié dora n'a fostu Nagy ci Horváth, — la acesta respundendu Berzenczey in publicu aici in casa, era-si numi pe Horváth de autorulu si causatoriu evinimenteloru triste transilvanice d'in 1848.

De asta data eu nu afu cu cale a discuti si constata, ca in adevetu cine a fostu autorulu aceluor evinimente triste, atata inse e adevetatu si constatat, ca oricine a potutu fi acela, inse poporulu romanu transilvanenu si natiunea romana de felu n'a fostu. Si de ora-ce

*) D'in 12 cetati si d'in mai multe comune nu s'au potutu castiga datele statistice; in genere numai d'in 25 comitate (d'in Ungaria si Transilvania) sunt date esacte.

acestea le recunosc si scie fa-cine, si d. abl. Benedek ca transilvanenu si ablegatu inca le-ar' poté sci, de ar' voi.

Ce se tiene de afirmatiunea aceea, ca poporulu rebeleza, dora nu se despoia de drepturile sale, acesta e o afirmare carea neci nu merita combatere.

Si acum se trecemu la obiectu.

O. Cam.! Neamintindu cele insirate d'unu antevorbitoriu, cumca de-si in ver'a trecuta, candu s'a desbatutu proiectulu de lege relativu la organizarea judeteloru, ca-si cestu presentu, cu multa graba si in ruptulu capulu, nu numai ministrulu de justitia, ca se fia cu atat'e mai siguru despre primirea proiectulu seu, in numele regimulu lui face in sectiuni acea declaratiune solemna, ca cu oca-siunea organizarii jurisdictiuniloru, se va pastra nescirbita autonomia municipiloru, si ca sfera de activitate a comiteteloru nu se va angusta, ci si ministrulu de interne d'acum'a, carele a gatitu si prezentatu acestu proiectu de lege, candu a insciintiatu jurisdictiunile prin cerculariulu seu despre primirea portfoliulu ministerialu, inca a facutu acesta declaratiune. (Strigari: Si-a tienu't'o frumosul!) — totu-si proiectulu de lege sub desbatere, referitoriu la organizarea jurisdictiuniloru, nu numai ca nu sustiene neatinse autonomia municipiloru si ciunta sfera de activitate a comiteteloru, ci restorna si nemicesce d'in fundamentu si un'a si alt'a (Ablegatu Paczolay lu intrerumpu strigandu: n'ai dreptu!) Ba, dieu, am! Ca-ci pana acum comitecele inse-si alegeau pre toti officiali, era intru intielesulu proiectulu d'in cestiune, regimulu si respective organele lui, adeca comitii supremi insi-si denumescu mai multi imploiatu, si denumescu d'in acesti-a una parte pre 6 ani, alta parte pre vietia; pana acum' comitetulu esercea cercetarea disciplinara a supra imploiatiloru si aducea decisiune; dapa proiectulu de fatia, acestu dreptu compete comitelu supremu si regimulu; pana acum'a facea comitecele supremu candidatiunea in contielegere cu intielegintia si respective in contielegere cu comitetulu, — intru intielesulu proiectulu presentu, comitecele supremu are in privintia acesta potere nerestrinsa, ca ci prin amendamentulu comisiunii centrali, care prin dlu referinte fu prezentatu camerei ca unu castig mare, ca candidatiunea s'o faca sub presiedintia comitelu supremu comisiunea compusa d'in 3 membri alesi de comitetu si 3 membri denumiti de comitecele supremu, — de ora-ce in casu de voturi egali, decide votulu comitelu supremu, — in privintia formei esteriore de-si diferesece de proiectulu regimulu, totu-si catu pentru contienutul lui internu, totu acea-si tiensa si resultatulu are, — ca-ci nu se pote trage la indoiela, ca comitecele supremu astfel de omeni va denumi in acea comisiune, despre cari va fi convinsu ca se voru supune orbisiu vointiei lui. Deci dora s'ar' intempla ca cei 3 membri alesi de comitetu se nu consenta cu vointia comitelu supremu, acelu sunt cei 3 membri denumiti de comite, cari votandu amesuratu vointiei acestui-a si instructiunii primite, si prin acesta producundu egalitate de voturi, votulu comitelu supremu decide. Si asié, dapa acesta mica ceremonie, era suntemu acolo unde am fostu, adeca ca comitelu supremu i se da potere nerestrinsa la candidatura (Stang'a: adevetatu!)

Si mi-va iert'a dlu referinte, dora-i spunu ca amendamentulu ce lu present'a camerei ca unu castig stralucitu, semenca ca-si candu cine-va anuncia prin placate mari, ca intr'atata i-a succesu a imbandi unu crocodilu mare, in catu veri-cine, fara temere si fara periclu, pote se-si bage capulu in gur'a lui (Ilaritate), si dapa ce se aduna publicu numerosu ca se veda acesta operatiune miraculosa, renumitul imbanditoriu de animalo, bagandu man'a intr'unu vasu mare, scote de coda una micutia si inocenta broasca cestosa si o presenta publiculu ca pre crocodilulu ce l'a imbanditu (Ilaritate.)

In daru, O. Cam., a trecut timpul insielatiuniloru, asta-di nu mai pote face nime ca publiculu luminatu se creda ca broasca cestosa e crocodilu, si d'in contra, ca crocodilulu e broasca cestosa (Ilaritate; asié e!)

E adevetatu, ca dlu ministru de interne, in vorbire sa d'in 30 iuniu, afirma, ca de aceea a invescutu pre comitii supremi cu astfelu de dreptu nemarginitu, ca prin aceea se pota lua natiunalitatile sub scutul regimulu. Noi forte multumimu de ingrigirea si aperarea regimulu, inse de ora-ce gustaramu d'in inceputu si mai gustamu si asta-di fructele ei amare, nu o mai dorimu, ca-ci sciimu pre bine, in ce modu are datina regimulu se partinesca natiunalitatile; dovedescu acesta faptele inse-si, ca ci unu eflusu de partinire a regimulu e si aceea, ci aici la dieta ablegatii d'in Ungaria s'au alesu pre baza unei legi electorali, ablegatii d'in Transilvania pre baza unei alte legi electorali, si inca unei legi forte nedrepte si necorespundietorie timpulu nostru, si inca si scandalose precum'a d'isu forte nimeritu abl. Irányi. Prin acesta s'a ajunsu acelu scopu, ca romanii cari forma majoritatea Transilvaniei, aici in camera nu sunt reprezentati de felu; mai departe, ca la intregu ministeriulu si la curia unde se urca la mii numerulu imploiatiloru de statu, abie sunt de totulu 10—12 romani aplicati; areta mai incolo ingrigirea regimulu pentru natiunalitatile nemagiare si foia oficiala de ieri, unde intre numerosi membri de judecatorie superioare ce s'au denumitu, nu se afla neci unu roman; dovedesce acesta apoi si numerulu comiteloru supremi de

romani, carele in proportiune cu numerulu poporului romanu se pote reduce pâna la nula (O voce: la obiectu!) Se tiene de obiectu si inca obiectulu principalu; adeverese acésta, că in cottulu Aradului si in districtulu Cetății-de-Petra, unde sunt romanii in majoritate absoluta, si unde, conformu legii de nationalitate, ar trebui să se denumescă comiti supremi de romanu, guvernulu numai că se nu fia silitu a denumi de acesti-a, tiene cu anii simple locurile demnităților de comite supremu; aréta acésta in fine, că, dupa sântinerea legii de nationalitate, la carea a binevoitu dlu ministru de interne să provoče in vorbirea sa frumoasă d'in 30 iuniu, intru unu cottu curat romanescu a demisionatu unu comite supremu romanu, simplu numai d'in caus'a că a fostu romanu si n'a fostu aristocrat, si a denumitu in loculu lui unu conte magiaru (Stang'a estrema: forte frumosu lucru!) Contr'a procedurii acestei-a comitetulu cottensu a facutu representatiune la regimu, inse de-si a trecut d'atunci unu anu intregu, regimulu inca n'a respunsu. Credu că n'am lipsa să numescu acestu cottu, că-ci on. regimu si asié seie in care cottu s'a intemplatu acésta.

Ma inca pan' acolo merge cu protectiunea, in cătu, dca cutéza vr'unu impioiatu romanu de statu numai să se misce pentru nationalitatea sa, numai decâtu lu dimisionéza, — dar' celor'a ce adusera in tiera ostea muscălesca, acelor'a li pote iertá si face să li voteze diot'a pensiune (Strigári: adeveratu), inse dca atare impioiatu de statu nemagiaru cutéza a si radică vocea pentru nationalitatea sa, acelu-a nu pardonéza, si nu numai că-lu demisionéza, ci-lu despoia si de dreptulu la pensiunea meritata. Astfelu de protectiune, on. Cam., nóo nu ni trebuesco, neci ni o pote dori natiunea magiara

Altecu ministru de interne n'a potutu s'o spuna ast'a seriosu; si cumcă neci a spus'o seriosu, acésta s'a vediatu si de acolo, că la afirmarea dsale si d'insulu a surisu. Si e cu potiuita se-i fia venitu a minte atunci si lui ca-si mie anecdot'a vechia despre cocostărcu ca regele si protectorulu broscelor (Ilaritate, sgomotu in drept'a.)

Desposetiunilo insirate, ce tientescu la nemicirea autonomiei juridictioniloru si sferei de activitate a comitetelor, ni aparu si la autăia simpla cetire a proiectului de lege, inse de-lu luămu la analiza mai seriosa, aflămu că comitetulu in adeveru alege vre-o căti-va oficiali, de-si intre margini forte anguste; dar' pentru aceea totu-si, dca comitele voiesce, nu vor'u fi acei-a oficiali pre cari i-a alesu comitetulu, ci acei-a pre cari i-va denumi comite. Căci, de ora-çe oficialii se alegu pre siese ani, in restimpulu acest'a dca se intempla se mora séu se abdica vre- unulu, comiteulu supremu, sub titulu de substituere ce-i compete, denumescu pre cine vré; mai departe, avendu dreptu sub titulu de neglijentiă séu necorespunderu, a suspinde oficialii alesi si a denumi in loculu lor pre altii cu titulu de substituere, in fine, cu titulu de neobediencia a demisioná pre veri-care oficialu alesu si a denumi in loculu lui pre altulu, cari substituiru si denumiri fiindu valide pre 6 ani, pâna la viitor'a restauratiune noua, si totu comiteulu supremu, fiindu chiamatu a calificá oficialii neglijenti, necorespondietori si renitenti, — cine nu vede, că, neplacundu comitelui supremu alegerea comitelui: sub titulu de neglijenti, de necorespunderu si renitentia intr'unu anu scurtu destitue intregulu corpu de oficiali alesi de comitetu si va coplesi intregulu cottu cu omenii denumiti de d'insulu si asié comitetulu a alesu vre-o căti-va oficiali, dar' pentru aceea totu-si va existe corporatiune de impioiatu denumiti (Aprobări in stang'a.)

Si ce va face comitetulu intre astfelu de impregiurări? va petitiuná la regimu? Acolo in dar' va suplicá, să-ci regimulu si-ríde in pumni, cugetandu: o bine asié, că-ci si eu insu-mi am calculatu la acésta candu facui se se voteze proiectulu de lege. (Adeveratu! aprobări in stang'a.)

(Va urmá.)

VARIETATI.

* (Multiumita publica). In decursulu anulu scolare espiratu (1869-70), in parte frumoasa a junimei studiose de la acestu gimnasiu romanescu a fostu fericita a studiá limb'a cea dulce a lui Dante, limb'a italiana, placuta ca si zon'a sub carea traiescu confratii nostri italiani.

Inca de multu amu totu doritu se potemu ascultá prelectiuni d'in acea limba atâtu de neglesu in patri'a nostra si, in fine, dorulu nostru se impleni, că-ce in anulu espiratu unu june zelosu, Dlu Daniele Monastireanu, teologu, ni facu marea placere a ni propune câte 3 ore pre septemana, si inca gratis. Deci, d'in partea aceloru teneri, cari i-au ascultat prelectiunele, i-se aduce cea mai viua multiumita publica. Blasiu, in 7. iuliu 1870. In numele junimei studiose: Simeon Popescu m. p., Teodoru Ceonthea m. p., Andrein Ghidiu m. p., Onoriu S. Ghilea m. p., Alesandru P. Siancriu m. p.

* (Musica natiunale.) Precátu de frumoase si sentimentali sunt melodiile nostre poporali: pre atâtu de putienu este conservatu acestu tesauru scumpu alu delicateti si nobletiei poporului romanu. Poporulu romanu este per excellentiam iubitoriu de cantare; nece unu po-

poru dora pre lume nu posiede unu repertoriu asié bogatu de melodie, cantări, hore, etc. ca poporulu romanu: acésta dovedesce una bogatiă de anima, de sentieminte si de delicateti, de cari potemu fi intr'adeveru mandri. — Dauna inse, că la noi nu se cultivu intr'unu gradu mai mare artea musice si asié una multime de melodie, cantate de poporulu romanu, se dau d'in anu in anu uitarei, éra una alta parte trece in posesiunea strainiloru, si caroru-a artisti le fara de la noi, le transforma séu le transcriu si apoi le considera ca a le sale, precum este si compusetiunea frumoasa a Dni Eduardu Reményi: „Replj f e c s k é m“, una melodia natiunale romana, prelucrata unguresce; dar' apoi ariete si melodiile cele multe, ce ni le-au furatu compositorii magiari Erkel etc. si le-au insiretu in operele lor? Ar' fi forte de doritu ca se nu neglegemu nece acestu terenu si ca, spre acestu scopu, se se faca câte-va stipendii anume pentru acei teneri romani, cari aru posiede talentulu, voi'a si inclinatiunea de a invetiá music'a si compusetiunea séu bassulu generalu, ca asié se ne potemu pastrá si aci ce'a ce este alu nostru si ca se nu ne fure strainii. Dca episcopii nostri s'aru contielege in acestu punctu si ar' sprigini prin generositatea lor acésta cauza, apoi reform'a cantariloru nostre baserecesi inca s'ar poté ajunge; dar', afara de acésta, avemu trebuintia si de profesori de musica, că-ci de la acele gimnasii si institute putiene romane, unde se invetiá cantarea si music'a, nu avemu decâtu profesori straini nemti, cari nu intielegu nece limb'a nostra, nece geniulu poporului romanu, nece spiritulu si frumseti'a musice nostre natiunale. Inspirati de aceste sentieminte si dorintie, cu placere luămu notitia — de-si cam tardiu — de cadrilulu romanu „Buchetu“, compusu pentru piano forte de Domna Maria Nicora. Acestu cadrilu are meritulu d'a fi compusu d'in arie romane cari, de si sunt canosente, sunt pretiosu, pentru că sunt luate de la poporulu nostru de una artista romana. Noi felicitămu pre Dn'a Maria Nicora pentru zelulu cu care cultivu music'a nostra natiunale si ne vomu sentí totu-de-una fericiti a poté anuncia compusetiunile Dsalc, pre cari le dorimu să fia câtu de multe. Pricetoriu si doritorii de a avé acestu cadrilu natiunale, se se adresece cătra Dlu editore E. B. Stănescu, deputatu dietale, Pest'a strada Dorote'a, Nr. 5, etag. 1. us'a 25. Pretiulu: 80 cr. v. n.

* (Despre attentatulu de omoru) d'in Valcele (Előpatak) „M. P.“ comunica urmatoriile: „In cas'a contelui G. B. locuia numai una familia de croitorii seraca si ospete Isaac Gerson d'in Bucuresci cu socia sa. Dupa mediulu noptei, unu altu ospete care trecea pre acolo, audí in locuinti'a lui Gerson vacu si sberete; alergu in cafenea cea mai de aproape si se reintorse indata inca cu doi insi. Intrandu, aflara in usia pre domna Gerson vacandu-se de dorerea multorurane. In odaia erau tote lucrurile aruncate un'a preste alt'a, betranulu Gerson jaceá nemiscatu si plinu de sange pre patu. Ucigasiulu a intratu, precum spune domna Gerson, pre ferestra si s'a aruncatu de-odata pre patulu barbatului séu, lovindu-lu cu unu pumnalu, care d'in norocire nimeri petiorulu in locu de trupu. Dn'a Gerson, fiindu descepta, striga ajutoriu; famili'a croitorului audí acestu strigetu, nu potu inse intrá, de ora-çe furulu incuiase usia in intru. Furulu, dca se vede si dnei Gerson vre-o căte va lovitore, fugi éra-si pre ferestra, lasandu in urm'a sa unu pumnalu. — Ranele amendurorura sunt forte grele, inse nu sunt periculose.“ — S'au facutu degia mai multe arestári, dar' ucigasiulu pâna acum nu s'a aflatu. Gidanulu si socia sa s'au restauratu degia binisioru, că-ci potu ambli chiaru si pre afara.

* (Cetiuni „Pest. Lloyd“), că in diu'a dupa publicarea infallibilităti papei, „W. Ztg.“ va publicá una lege despre suspinderea concordatulu. Tote sunt gat'a in privinti'a acésta, chiaru si unu raportu motivatu alu ministeriului cătra imperatulu. — In aceu raportu intre alte se accentua, că infallibilitatea a schimbatu relatiunea de pâna acum cu Rom'a. Legea se va presintá la timpulu séu senatului imper. spre deshabtere. „Presse“ afla, că ministerulu e resolutu a introduce dupa proclamarea infallibilităti éra-si Piacetum regium.

* (Tacs'a pentru posta calare) pre semestrulu II a. e. s'a statoritu pentru calu si statiune (de 2 miluri) in urmatoriulu modu: In districtulu Pestei 1 fl. 28 cr., in alu Posonului 1 fl. 26 cr., alu Casioviei 1 fl. 24 cr., alu Oradei-Mari 1 fl. 26 cr., alu Timisorei 1 fl. 28 cr., in distr. Sibiiului 1 fl. 15 cr., in alu Zagrabiei 1 fl. 18 cr., in litoralele magiare 1 fl. 30 cr. Pentru unu caru acoperitu se plateste diumetate, pre unulu neacoperitu unu patriuriu d'in pretiulu de sasu. Tacs'a pentru bicu si unu remane neschimbata.

* (Protestu contra congressulu catoliciloru magiari.) Conformu ordinatiunei consistoriului gr. cat. de Oradea-Mare, de datulu 23 dec. 1869, Nr. 900/258, la provocarea Dni Nicolau Palady, protopopulu Crisiului-Rapede, mai bine de 40 insi, — preuti, docenti, notari cercuali si comunali, si mireni, — ca reprezentanti legali ai baserecelor gr. cat. romane d'in numitulu tractu protopopesca, se adunara in Borodielu, in 19 iun. 1870, si declarara unanima

că „la adunarea catoliciloru magiari nu voru alege ci si-reserva dreptulu de a alege la congressulu baserecescu natiunale-romanu sub presidiulu metropolitulu de Alb'a-Iuli'a.“ Sinodulu sustiene cu tota tari'a autonomi'a inviolabila a baserecei romane de ritulu gr. cat. si protesta contra ori-çe ingerinti'a primateliu magiariu de Strigoniu in afacerile acestei biserice. Sinodulu tramise acésta declaratiune resoluta si ordinariului gr. cat. de Oradea-Mare. Protocolulu sinodulu se afla la redactiunea „Feder.“ si este prevediatu cu subscrieriile proprie a le tuturor celoru adunati. Credemu, că S. S. eppulu Iosifu Papp-Szilágyi se va fi informatu, după rentorcerea sa de la Rom'a, despre dorintiele unanime ale filorur sei sufletesci si nu se va mai opune vocii juste a poporului séu, si ca sufraganu alu metropolitulu de Alb'a-Iuli'a si-va indreptá privirea cătra Blasin, conformu misiunei si detoritiei sale netransgressibile.

* (Ioannu Ludvig), deputatu in camer'a Ungeriei, dupa unu morbu scurtu, repausá in etate de 58 ani.

* (Conferinti'a partitei lui Deacu.) Sambeta sor'a, in urm'a discursulu rostitu de prof. Hoffman in camera, parti'a lui Deacu tienu una conferinti'a spre a se consultá pre de una parte despre procedur'a ce trebene să o ieo la deshabterea speciale a lelei municipale, é' de alta parte spre a deshabte unele modificatiuni ce s'au propusu cu privire la acésta lege. In conferinti'a acésta s'a decisu, lá declaratiunea lui Deacu, că pentru regulariza cetătilorur nu se pote face una lege separata, inse capital'a Bud'a-Pest'a se se organizeze definitivu prin una lege propria si totu-una-data se se asecure cele-lalte cetati, că ele nu voru avé totu acei-a-si comiti supremi cu comitatele in cari jacu, si că comitiiloru se voru luá, după potiuitia, d'in elementele civile.

* (Omoru duplu in gradina Orczy.) Domineca, in 10 l. c., pre la medi-dí, dormiau in gradina Orczy la umbr'a unei grupe de arbori doi barbati meseriasi, d'intre cari unulu se díce a fi fostu in etate cam de 50 ani, si tata la siece copii. Unu vagabuudu cu numele Ioanu Rudnaya se apropiá de ei si se asié diu josu langa celu mai betranu. Dupa-çe se convinse, că ambii sunt adenciti in somnu, si-incepu operatiunile, incercandu-se a luá mai autăiu orologiulu betranului. Rudnaya aveá orologiulu degia in mana, candu betranulu se desceptá si voi' se se apere, nu avu inse multu de a se aperá, că-ci furulu si-esece indata cutitulu si infingundu-lu in anima lu-omori. Intr'aceea se desceptá si cel'alaltu si, strigundu ajutoriu, navali asupr'a ucigasiului. Se escá una lupta crancena, a carei victima cadíu meseriasiulu, primindu trei lovitore de cutitu, doue in peptu si un'a la gátu, cari dupa marturisirea mediculu, nu lasa sperantiá de vietia. Unu darabantu trecundu pre acolo si audiendu strigeturulu, intrá in gradina, incuiá tote intrările ei si, procurandu-si indata una patrula de soldati d'in Ludoviceu, i succese a pune man'a pre ucigasiulu Rudnaya, predandu-lu tribunalulu penalu.

Sciri electrice.

Bucuresci, 11. iul. Sambeta, cu ocaziunea constituierei camerei, ministru presiedinte demintu tote scirile respandite despre una lovitura de statu si despre una noua disolvere a camerei.

Madridu, 11. iul. Foiele guvernamentali d'in Spani'a asigura, că Spani'a ar' fi respunsu la not'a Franciei, cum-că ea nu aveá intentiunea de a pregati Franciei dificultati, ci a cautatu numai a resolve cestiunea monarcale. In casulu unui resbelu intre Prusi'a si Franci'a, Spani'a ni va luá parte, firesce sub conditiunea, dca i se va respectá nedependinti'a.

Viena, 12. iul. „N. Fr. Presse.“ publica unu telegramu d'in Parisu, care díce că, dca pâna dupa medi-dí nu va sosí unu respunsu multiumitoriu (d'in partea Prusiei), guvernulu francesu va cere invoierea camerei la unu nouu contingentu de recrute de 140,000 fetiori si pentru a poté face unu imprumutu de 500 milioane.

Berolinu, 12. iul. „Nordd. Allg. Ztg.“ constateza, că alarm'a de resbelu, ce au facutu-o francesii, n'a aflatu resunetu d'inoce de Renu; desaproba cu resolutiune declaratiunile duclui de Grammont si crede, că Prusi'a n'a facutu nimica pe ntru alegerea regelui ispaniolu si nu pote face nice contra ei nimic'a, fara a se dejosí. Prusi'a n'are nice dreptu nice detoritia de a se amestecá in acésta cestiune; Franci'a cautu numai nodu in papura; dca acésta este intentiunea duclui de Grammont, atunci se vedia si a dou'a proba, etc.

Parisu, 12. iul. In siedinti'a de ieri a camerei, Grammont declará, că guvernulu intielege neliniscea tieriei, acum inse nu pote impartesí decisiunile sale. Guvernulu ascepta unu respunsu, dupa care apoi se va orientá. Pâna acum, tote cabinetele paru a aprobá legitimele gravamene ale Franciei.

Vie'n'a, 12. iul. Reservistii prusiani si bavaresi, cari petrecu aici, primira asta di ordinu, a se intorce indata la despartiemintele loru militare. — In cercurile bine informate se dfee, ca resbelulu e mai multu ca siguru. Unu corpu militariu francesu va debarca la litoralele nordice si va intrá in Hannover'a. Sè dfee, ca Itali'a si Danimarc'a s'au aliatu cu Franci'a, cea de antifau spre blocare contra Germaniei sudice, a dou'a spre ocuparea porturilor d'in laculu de ostu. Guvernulu francesu nu este multumitu cu respunsulu Prusiei. Erumperea resbelului e aproape sigura.

Parisu, 12. iul. Se vorbesce, ca consululu francesu Benedetti a interpellatu pre regele Prusiei in Ems si in caus'a strictei observari a pazei de la Prag'a.

Augsburg, 12. iul. „Augsb. Allg. Ztg“. raporteza, ca principele de Hohenzollern, spre a nu dá ansa la resbelu, este resolutu a renuncciá la candidatura, redandu astu feliu guvernului ispaniolu libertatea initiativei.

Londra, 12. iul. Gladstone dechiará in siedinti'a de ieri a camerei, ca Angli'a si-va oferí influinti'a amicitiei, spre a impedeá sguduirea Europei, ce s'ar poté escá d'in candidatur'a principelui de Hohenzollern. Otway deminti' faim'a cum-ca Angli'a ar' fi pentru candidatura.

Vie'n'a, 12. iul. Sciri decisive d'in Parisu lipsescu inca. Temerea e mare, ca Franci'a ar' voí resbelulu. Bismark sosí ieri in Ems. Se dfee, ca cabinetulu rusescu desapropa procedur'a Prusiei. Unu decretu imperatescu ordona, ca stipendistii magiari si teresianistii, cari au de cugetu a intrá in serviciulu statului ung., sè studieze cursulu alu treilea si alu patrulea de drepturi la universitatea d'in Pest'a.

Bursa de Vien'a de la 13. iuliu. 1870.

5% metall.	55.25	Londra	122.75
Imprum. nat.	69.25	Argintu	120.—
Sorti d'in 1860	89.25	Galbenu	5.83
Act. de banca	685.—	Napoleon'd'or	9.86
Act. inst. cred.	238.—		

Concursu.

Nr. 65.

La gimnasiulu romanu d'in Nasaudu, la care cu 1-a Septembrie a. c. se va deschide si a VIII-a clase, este vacante una statiune de profesor ordinariu, cu unu salariu anuale de 600 fl. v. a. si 80 fl. v. a. relutu de locuintia.

Aspirantii de a fi aksí si denumiti de atare profesore voru avé a documentá :

- a. cumcá au avutu pâna acuma una portare buna morale ;
- b. cumcá sciu perfectu limb'a romana, carea este limb'a invetiamentului ;
- c. cumcá au depusu esamenele de maturitate cu succesu bunu ;
- d. cumcá au absolvitu cursulu filosoficu la veri-una facultate filosofica ;
- e. cei cari, pre langa limb'a romana, voru avé si cunoscinti'a perfecta a limbai magiare si germane, apoi cari voru fi sierbiti si la alte gimnasii publice, ca profesori, cu succesu bunu, precum si cari voru fi depusu censur'a de profesore, se voru preferí.

Competitorii la acésta statiune au de a-si asterne suplicele la subscrisulu Comitatu administratoriu de fondurile scolastice, in Nasaudu, multu pâna in 10. augustu 1870.

D'in Siedinti'a Comitetalu administratoriu de fondurile scolastice.

Nasaudu, 7. iuliu 1870.
 Vice-Presiedintele
Leontinu Lucchi, m. p.

Secretariulu substat.
Elia Burduhosu, m. p.

Concursu.

Nr. 66.

I. La scol'a normale principale d'in Nasaudu au devenitu vacante doue statiuni de invetiatori, prevedinte cu câte unu salariu anuale de 300 fl. v. a., apoi locuintia naturale si 30 fl. v. a. relutu de lemne.

Aspirantii de a ocupá veri-un'a d'in aceste statiuni, voru avé de a documentá :

- a. cumcá sciu perfectu limb'a romana carea este limb'a invetiamentului ;
- b. cumcá au facutu cursulu pedagogicu la veri-unu institutu pedagogicu mai inaltu si sunt dechiarati de qualificati pentru invetiatori normali ;

c. cumcá pâna acuma au avutu una portare buna morale ;

d. cari, pre langa limb'a romana, mai cunosc si german'a si magiar'a, si cari au mai servitu ca invetiatori cu succesu bunu, se voru preferí.

II. La scol'a de fetitie d'in Nasaudu au devenitu vacante statiunea de invetiatoresa, preveduta cu unu salariu anuale de 200 fl. v. a., apoi locuintia naturale si 30 fl. v. a. relutu de lemne.

Aspirant'a de a ocupá acésta statiune va avé de a documentá :

- a. cumcá pâna acum au avutu una portare buna morale ;
- b. cumcá scie perfectu limb'a romana carea este limb'a invetiamentului ;
- c. cumcá a facutu cursulu pedagogicu la veri-unu institutu publicu si este dechiarata de qualificata pentru invetiatoresa ;
- d. carea, pre langa limb'a romana, mai cunosc si german'a si magiar'a, si carea a mai servitu ca invetiatorésa cu succesu bunu, se va preferí.

III. La scol'a triviale de trei clase d'in opidulu Santu-Georgiu a devenitu vacante postulul de invetiatoriu secundariu, cu care este impreunatu unu salariu anuale de 240 fl. v. a., apoi bani de locuintia 30 fl., si relutu de lemne 20 fl. v. a.

Aspirantii de a ocupá acestu postu, voru avé a documentá :

- a. cumcá se bucura de una portare buna morale ;
- b. cumcá au absolvitu cursulu pedagogicu cu succesu bunu, si sunt qualificati de invetiatori pentru una scola elementara de 3 clase ;
- c. cari, pre langa limb'a romana, voru scí bine si limb'a magiara si germana, apoi voru fi mai servitu ca invetiatori la asemenea institute cu succesu bunu, se voru preferí.

Competitorii si competitoriele pentru fia-care d'intre statiunile mai susu enumerate, au de a-si asterne suplicele documentate la subscrisulu Comitatu administratoriu de fondurile scolastice, in Nasaudu, multu pâna in 10. augustu 1870.

D'in Siedinti'a Comitetalu administratoriu de fondurile scolastice.

Nasaudu, 3. iuliu 1870.
 Vice-Presiedintele :
Leontinu Lucchi, m. p.
 Secretariulu substat.
Elia Burduhosu, m. p.

Proprietariu si editoriu **ALESANDRU ROMANU**
 Redactoru respund. interim. **IONU POBUTIU.**

! SENSATIUNE !

Patenta americana.
 Cine n'ar dori sa asba dinti frumozi si sanatosi ?
 Acésta tase nu se poté ajunge decatu numai prin **periele de dinti electrice de canciu** (**fará de perí**). Periele aceste mai nune recomandat si laudate prin mil de scriori sunt fabricate cu totulu d'in canciu si tiepajele inca in locu de pri sate de canciu, cari intra chiaru si intre cele mai angustia desclanture a le diatoriu si departada tota alipinele stricatoes diatoriu. Canciu are potere electrica, care prin frearare de dinti se pune in incare si estu modu prin freare, dinti nu numai se curatesc ci totodata se si polesea si se patiesc de molsipire. Periele aceste, conformu pavezilor medicale, se se intrebuntesc la princi inca d'in cele mai crude tenerezte pentru ca se fie feriti de doreri de dinti. A fara de folosele aceste, periele de canciu sunt si forte durabile, potendu-se intrebuntesc cate un'a unu ani intregu. Pretiulu unei-a face numai 90 cr.

Pentru l florinu unu aparatu cu aburi
 spre desinfectiunarea aerului molsipitu.
 Caldarea acestu noi aparatu se imple cu profumulu desmolsipitoriu si se incaldese prin o lampu de spiritu, desvolandu-se aci aburii, prin acesti a cili'i, fie catu de spuliosa, se curatesc in cate-va minute de aerulu neplacutu sau stricatos. E un de trebuntesc neaportu pentru *ospedale, scoli, oficie, laboratoriu, locuinte, si salone*. Musin'a e de bronza aritu, forte eleganta catu poté servi si ca unu felu de bijuteria. Pretiulu 1 fl. éca buteii'a de profumu desmolsipitoriu d'impreun' cu spiritu trebuntesc se vindu cu 50 cr. (Ajunge de cinci dieci de ori).

Spre apacarea persoanei
 si securitatea proprietatii (aeriu)
 e de neaportu trebuntesc o arma buna, de aceste sunt *recoltoare* dupa sistemulu lui *Lefaschez* ameliorate si prevedinte cu incaltare de securitate, avendu miscere dupu si tiepa ghintita cu o incaltare dupa cáu incaltandu-se odatu, se poté face intr' unu minutu 6 descarcature (puscature) sigure. E arm'a cea mai perfectinuta.
 1 revolver de 7 milimetri 13 fl. 100 patrone (incaltare) 3 fl. 50 cr.
 1 " " 9 " 15 " " " " 4 " " "
 1 " " 12 " 17 " " " " 4 " 50 "

Triumfulu Sciintiei !
 Unulu d'intre cei mai renumiti cheimici ai nostri nu descoperitu in fine medicinulu, care in cursu de mai multe decenie indieritu fu cercatu de cele mai mari capacítati pre teroniu cosmeticu (mucosaturu). *Preparatiunule de respiratiun* (Atlem-pruservativ) face a disparé indatu resclantura greu miositoria, provina acésta d'in dorere de dinti sau alta boia si face de prisosu ori ce apa de gura; conservandu sanelose gingiile, intaresce totodata si dintii. Mai slesu se poté recomúndu fumatorilor, pentru ca miosulu celu greu alu fumulu lu schimba indatu intr'o aroma placutu, si rectoria; si chiaru ca articele de toaleta inca e de mare folos; spre adu gura numai o data, deminista, cu asa esentia, remane tota ziua odorata (esalatunca) cea placutu. — Pretiulu: 1 sticlula d'impreuna cu instructiunaca face 90 cr.

Mantelle de ploia
 de materia impenetrabila si nedestructibila, fara de cusatura, fabricatu englezescu. Se poté porta si pro timpu aerinu, fiindca pre dosu s'ónona celu mai elegantu vestimentu. Pretiulu dupa maxime 10 fl. 50 cr., 11.50, 12.50, 13.50.

Harthie, Bilete de Visita, Sigille
si alte unelte de scrisu

Tote de cea mai buna calitate, cu pretiurile urmatorio:

- Harthie franceze de epistole.**
- Numele, literale initiale ori corona se intiparescu gratuitu.
- 100 bucati in octavu, harthia fina alba . . . . . fl. — 45 cr.
- 100 " angloze, vergate ori liniate . . . . . — 85 "
- 100 " vergate, in multe coloru . . . . . — 75 "
- 100 " in quarlu (patratu) finu, alba . . . . . — 85 "
- 100 " angli, dintate ori liniate . . . . . — 1 — "
- 100 " Cuvarte (invetitoriu) in octavu albe . . . . . — 30 "
- 100 " " fine, octavu vergate, harthia tare . . . . . — 50 "
- 100 " " colorate, vergate . . . . . — 55 "
- 100 " Pre d'in lántru spoite . . . . . — 60 "
- 100 " pentru Cartuz, vergate, harthia tare . . . . . — 65 "
- Doue litere franceze d'impreuna cu corona impresse in osebite coloru moderata, costa pro
- 100 foie de harthie cu monogramu . . . . . — 30 "
- 100 cuvarte cu monogramu . . . . . — 30 "
- 100 de bilete de visita**
- pro harthia cu lacu, cea mai fina litografica, celu mai nou felu de scrisore . . . . . 1 — "
- tota acele si cu impres. neagra . . . . . — 50 "
- Pene de Ocielu.**
- Pene reglatorie* aplicabile la tota man'a si pre ori ce felu de harthia 12 bucati . . . . . — 24 "
- 1 duzena, angl. in 12 fãluri . . . . . — 10 "
- 12 " (I Carton) sortiturile de mai susu . . . . . — 80 "
- 12 " pene de aluminiu, sculte de argintu . . . . . — 80 "
- 1 " pene de canciu, sculte in felulu loru . . . . . — 10 "
- 1 " condei de plumbu, calit. buna, 10, 15, 25, 35, 45 cr.
- 1 " stileri de pene, calit. buna, 10, 15, 20, 30 cr.
- Spre mare intesire si indemanare sunt *nocele condele de plumbu cu masiaa*, cari nu trebuescu asculte si sunt ascurate contra rupturii vervului, 1 bucatu in lomonu 10 cr., 1 buc. in osu 15 cr., 1 buc. cu capsula de pene si cutiesiu 90 cr., 1 capsulu plinu de ajunsi pre 3 luncu 10 cr., 1 buc. de gumu de rasu plumbu si negramentulu 50 cr.

Sigille sinu gravate (taiate)
 cu scrisore frumoza.
 1 buc. cu doue litere si manuchiulu finu 50 cr. — Coron'a costa 80 cr. Nume intregu se scotelesc éfimu.
 Tescuri pentru a tipari nume, fiau luncate 2 fl. 80 cr.
 Stampile d'impreuna cu laditia de tinichea, usoro si penellu 4 fl. 50 cr.
 Cele mai noue **stampile cari se umedescu de sine** si tiparescu 1000 de copie cu o singura umedire a masinei, prea indemanatesc pentru oficie si contoire. Pretiulu unei-a d'impreuna cu cea mai fina gravura e fl. 50 cr.
 Tablitte elastice si nedestructibile pentru scotelle, pretiulu unei-a 5, 10, 15, 20 cr.
 Cartecelle (bilete) de gratulatiune la din'a numelui, etc. forte frumoze si elegante, cate un'a 5, 10, 15 cr., era cele suprafine d'impreuna cu perintu profundu puruora miositoria, 20, 30, 40, 50 cr.

- Teco (mapa) de scrisu** mice, octavu-formatu, fara de requisitu, cu incaltatoriu (brasca) 1 fl. 20 cr., 1.50, 1.80. Acele-si d'impreuna cu requisitu 2 fl. 2.50, lucratu cu luncu státu d'in lántru cáu si d'in atara 3 fl. 50 cr., 4 fl., 4.50; mare quartu-formatu fara de requisitu 1 fl. 80 cr., 2.50 éra cu requisitu, deplinu inestrate, 3 fl., 3.50, 4 fl. Acele-si lucratu cu luncu 4 fl. 50 cr., 5 fl. 5.50.
- Mare de siglatu epistole** cari pentru indemanare, éfimetate si lipora sigura sunt a se preferi ofitolatoru si cerei rosie, cea mai fina calitate, si cu firma, insemne, nume cri monograme, pretiulu a 500 buc. 1 fl. 20 cr. éra 1000 buc. 1 fl. 60 cr.
- Papeterie una inestlore** (enveloppe) frumosu lucrata, plina cu felurite harthie de luncu si cuvarte, pretiulu 1 buc. 25, 35, 50, 60, 80 cr. si 1 fl.
- Presentu (daru) éfimu si practic** e noua garnitura de scrisu tonata d'in brandu si compusa d'in urm. 10 bucati, anumitu: 1 *Calmariu* cu apertinentu, 1 *Cuthioru de pene*, 1 *penelu pro harthie*, 2 *luminari*, 1 *termometru*, 1 *luminaru manualu*, 1 *instrumentu de factu focu*, 1 *elergatoru* de pene, si 1 *substratu de orologie* si prefiese, tote frumosu si elegantu lucrata, éra pretiulu numai 3 fl.
- Instrumente pentru desennu** 1 buc. 80 cr., 1 fl., 1.20, 1.50, — 1 buc. completa 1 fl. 80 cr., 2.50, 3 fl. — 1 pene de desennu 30 cr. 1 *Circimu*, micu 30 cr. mare 40 cr.
- Globuri** 50, 80 cr., 1 fl. 50 cr., 2 fl., 3.
- Cuthioru cu tusiu** plinu cu cele mai fine coloru de miere, 1 buc. 30, 50, 60 cr., 1 fl., 1.50, 2 fl.
- Cartecelle de notitie** sine 10, 15, 20 cr., legatu in piole 25, 35, 50 cr.
- Cera de siglatu pre-fina, binemiositoria.** 1 buc. rosie 8, 10 cr., suprafinu in felurite coloru 1 buc., 10 cr.
- Pulvere de negrela nou inventata** mestecata numai cu spa produse éscelente negramentu luncurii, 1 *cuthioru* 20 cr.
- Modeluri pentru deprindere in scriptura ordenaria si caligrafia**, pentru invetatori si scolari, 1 *fasciolaru*, formatulu micu cu 12 esemplaria, scriptura varia, 10 cr., — 1 *fascu* formatulu mare cu 30 de esempl. pompose, de script. caligr. 65 cr. *Modeluri* pentru a inveti cu depunere desennulu, metodelu celu mai nou, pentru incepatori si dilectanti, alegandu dupa placu costu 1 fasc. 10, 15, 25 cr.
- Completa scola de desennu** d'in 6 fasciolaru, edate de unu renumitu maestrulu de desennu, incepandu de la primelu lineminte (trassure) in gradatini sistematice pana la cea mai inalta perfectiun'a desennulu. A se recomúnda mai alesu tenozimel carea se perfectin d'ina acésta arte. Tote 6 fasciolaru costa numai 1 fl. 20 cr.

(13—10,—14)

In monaroi'a austriaca acésti articele se afla de vendiare numai in depuseteriulu subsemnatulu
A. FRIEDMANN in Vienn'a, Praterstrasse Nr. 26.